
Kas rannapeo hoog on raugemas?

12. november 2021

Eesti Päevaleht kirjutas juhtkirjas, et „*Offshore*’itamine on visa nagu umbrohi.“ Artikkel lõppes mõttega, et „Eestis on muutunud vähemalt niipalju, et enam pole *offshore*’itamine uhkuseasi, vaid kahjustab avalikuks tulles mainet.“ Kas tõesti on rannapeo hoog raugemas?

Off-shore häda finantssektori vaatest seisneb selles, et seda on raske mõõta tavalise mõõdupuuga. Tänaste panganduse standardite järgi on see raske ja kallis ülesanne, mis ei jäta just liiga palju valikuid. Ajalehtede pealkirjad ja juhtumid räägivad enda eest ning ei jäta samuti ruumi erinevateks

hinnanguteks. Pole vaja teisi näiteid, kui erinevad *off-shore* ettevõtete poolt orkestreeritud rahapesu „*Laundromat*´id“, „*Paper*´id“, „*Leak*´id“ ning nende tagajärjed sektorile. Halvemal juhul pannakse ohtu puhaste äride ja inimeste hoiused.

Alates 2015. aastast on pankade hoiuste struktuuris toimunud suured muutused. Kui *off-shore* osakaal ulatus Eesti panganduses hoiustes kõrgajal ligikaudu 10%-ni, siis tänaseks on see langenud nulli lähedale. *Off-shore* panganduse tagajärgi saime Eestis valusalt tunda.

Ei ole ka finantssektori nõuetele vastamine finantsasutusele enam ainus garantii. Tõusev hoolivus ühiskonnas nendes küsimustes on pankadele vähemalt sama suureks väljakutseks kui regulatsioon ise, nii hoiustaja kaitsmise huvides, kuni tööandja kuvandini välja. Pankade omavahelised suhted viivad üha enam riskide täpsemale käsitlemisele, täna eelkõige riskide vähendamisele.

Paradigma (läbipaistvus) muutus on ühiskonnas midagi sellist, kus kõikidel sidusrühmadel tuleb uute oludega kohanduda. Pangakontode sulgemise aruteludes ei ole ka ettevõtluse läbipaistvuse küsimus midagi sellist, mis on selle väline nähtus. Konto ei ole „inimõigus,“ küll võib see olla terav mõõk, mis vahel lööb valusalt, tekitades ebavõrdseid konkurentsitingimusi kuni selleni, et pannakse ohtu demokraatlike väärtuste püsijäämine.

Krüptovaldkond tekitab kirglikke arutelusid

„Sadama“ probleemid on meil aktuaalsed ka krüptovaldkonnas. Rahapesu Andmebüroo poolt on väljastatud üle 400 krüptoettevõtte aktiivse tegevusloa, mida asutusel tuleb järgmisest päevast järele valvata. Räägitakse, et Eesti riik on lube väljastatud kokku rohkem, kui selliseid on mujal maailmas kokku.

Kõlab, et „Rahapesu Andmebüroo peaks seal tegema rohkem järelevalvet, mitte ei ole Eesti jurisdiktsiooni paigutatud krüptoettevõtete arv probleem.“ Õpikuteoorias kõlab see hästi, aga reaalne elu on vahel teiste mängureeglitega. Eesti on väike riik, kes saab poksida omas kaalukategoorias. Kui sa ronid raskekaalu, leiad end varsti põrandalt. Pean kaalukategooria all silmas muuhulgas seda,

et Eestil ei saa mitte kunagi olema võimekust järelevalvata neid sadu krüptoettevõtteid, kes vahendavad ülitundlikke miljardeid väga kõrge riskiga riikide vahel. Ja kus ettevõtte ainsaks seoseks Eestiga on see, et selle postkast asub siin. Aga tuleme ettevõtjale veel lähemale: ründed ettevõtjate ärisüsteemidele on väga kiiresti kasvav kuritegevuse liik, kus üha enam nähtub lunaraha liigutajana krüptoettevõtte.

Omakasu riigina tuleb otsida, aga lähtekohana saab seda teha endale jõukohases liigas. Juba üks mäda õun võib ussitada teiste heade krüptoettevõtjate kavatsused, samuti tekitada tõsiseid probleeme korralike finantsvahendajate tegevuses ja tuua riske investeerimiskeskonda laiemalt.

Distsantsilt on põnev arutada maksuparadiiside üle. Kuid ärme selle juures unusta, et ka koduõu tuleb korras hoida. Kui sa võtad suuremat riski, siis sinna vastu tuleb ka ehitada vastavad riskikontrollid. Kui need on tasakaalust väljas, siis sealt on väga lühike samm selleni, et mida sa ükskord defineerid avatud majandusena, on teiselt poolt kaldast vaadates *off-shore*.

Andre Nõmm, Finantsinspektsiooni juhatuse liige